

Česká zemědělská univerzita v Praze

Bakalářská práce

2014

Zuzana Pavlíčková

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Průběh profesní socializace během
počátečního odborného vzdělávání**

Bakalářská práce

Autor: **Zuzana Pavlíčková**

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Průběh profesní socializace během počátečního odborného vzdělávání

vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....
(podpis autora)

V..... dne

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Mgr. Jiřímu Votavy, Ph.D. za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat vedení a pracovníkům Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku, zejména pak Mgr. Kamilu Hégrovi, DiS, za pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

Také děkuji mé rodině a nejbližšímu okolí za podporu během studií.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je popsat profesní socializaci studentů Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku během počátečního odborného vzdělávání. Dále je zde řešeno to, jak odborná praxe působí na studentovu profesní identitu a zda po skončení studia zůstává student nadále ve svém zvoleném oboru. V teoretické části práce jsou vysvětleny základní pojmy a školský systém České republiky, především pak střední odborné vzdělávání. V praktické části je uvedeno kvalitativní i kvantitativní šetření. Obě šetření vycházejí z výzkumných otázek, stanovených před začátkem zpracování této práce. Kvalitativní šetření bylo prováděno pomocí rozhovoru s vedoucím odborných praxí na HŠVP. V rozhovoru je uveden popis současných praxí. Dle vedoucího, jsou praxe v dnešní podobě nedostatečné, a pokud chtějí studenti něco dokázat je zde velice důležitá vlastní iniciativa. Velkým kladem školy je nabídka mimoškolních aktivit. Kvantitativní šetření probíhalo pomocí dotazníků. Dotazníky byly zaměřené na přínos praxí v 1. ročníku a následné ovlivnění po výkonu praxí ve 2. ročníku. Větší část respondentů považuje praxe v 1. ročníku za přínosné a s tím souvisí i následná chuť zůstat i nadále v oboru. Pro menší část studentů, kteří praxe nepovažují za přínosné, je pak zřejmá nechuť pokračovat nadále ve zvoleném oboru. I přes některá negativní zjištění, mají studenti HŠVP Jeseník stálý kladný vztah ke zvolenému oboru a rádi se vzdělávají i mimoškolně.

ABSTRACT

The aim of this thesis is to describe the professional socialization of students from Hotel High School of Vincenz Priessnitz in Jesenik during their early vocational education. Furthermore, it deals with an issue what effect does the vocational practise have on the students' professional identity and if the graduate student really continues to work in the chosen field. In the theoretical part of the thesis are explained some basic terms and the educational system in the Czech Republic, particularly the secondary vocational education. In the practical part qualitative and quantitative research is presented. Both investigations are based on the research questions set before my work on this thesis. The qualitative research was conducted by an interview with the supervisor of a professional practise at HŠVP.

A description of a current practise is specified in the interview. According to the supervisor, the practise in its present form is insufficient, and so if a student wants to achieve something, his own initiative becomes very important here. Very positive asset of this school are the after-school activities, which are offered to students. The quantitative research was conducted using questionnaires. Questionnaires were focused on the contributions of practise in the first year and subsequent influence on the performance in the second year of study. The majority of respondents considered the practice in the first year to be beneficial as it is related to the following attitude to remain in the field. On the contrary, the reluctance to continue in the chosen field is obvious by a smaller group of students who have found a practise to be unimportant. Despite some negative findings, the students from HŠVP Jeseník still have a positive relation to the chosen field and like to educate themselves after school as well.

Obsah

Seznam tabulek	9
Seznam použitých zkratk	10
1 Úvod	11
2 Cíl a metodika práce.....	13
3 Teoretická východiska.....	14
3.1 <i>Základní pojmy</i>	<i>14</i>
3.1.1 Adolescence	14
3.1.2 Adolescent	15
3.1.3 Socializace	15
3.1.4 Vzdělávání vs. vzdělání	16
3.1.5 Profese	16
3.2 <i>Socializace v období adolescence.....</i>	<i>16</i>
3.2.1 Vztah k dospělým	17
3.2.2 Vztahy s vrstevníky	17
3.3 <i>Školský systém České republiky.....</i>	<i>17</i>
3.3.1 Legislativní úprava	18
3.3.2 Struktura.....	19
3.3.3 Vyšší sekundární vzdělávání	20
3.4 <i>Střední odborné vzdělávání</i>	<i>21</i>
3.4.1 Odborně vzdělávací složka	23
3.4.2 Všeobecně vzdělávací složka.....	23
3.4.3 Klíčové kompetence a průřezová témata	23
3.4.4 Studenti a absolventi	24
4 Praktická část práce	26
4.1 <i>Popis výzkumu.....</i>	<i>26</i>
4.2 <i>Hotelová škola Vincenze Priessnitze</i>	<i>26</i>
4.2.1 Historie školy.....	26
4.2.2 Základní údaje.....	27
4.2.3 Profil absolventa	28
4.3 <i>Cíl a výzkumné otázky.....</i>	<i>29</i>
4.3.1 Charakteristika výzkumného vzorku	29
4.3.2 Sběr a zpracování údajů	30

5	Zhodnocení výsledků	31
5.1	<i>Kvalitativní rozhovor</i>	31
5.1.1	Shrnutí kvalitativního rozhovoru	35
5.2	<i>Kvantitativní šetření.....</i>	35
5.2.1	Shrnutí kvantitativního šetření	42
5.3	<i>Zodpovězení výzkumných otázek.....</i>	43
6	Závěr a doporučení.....	46
7	Seznam použitých zdrojů	48
	Seznam příloh.....	50
	Přílohy	51

Seznam tabulek

TABULKA 1: ÚROVNĚ ISCED 1997	20
TABULKA 2: VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY V ODBORNÉM ŠKOLSTVÍ	22
TABULKA 3: PREZENČNÍ STUDENTI HŠVP 2013/2014	30
TABULKA 4: KATEGORIE RESPONDENTŮ	36
TABULKA 5: DŮVODY PRO VÝBĚR STUDIA NA HŠVP JESENÍK	37
TABULKA 6: PŘÍNOS PRAXE	38
TABULKA 7: DŮVODY PRO SETRVÁNÍ V OBORU	39
TABULKA 8: DŮVODY PRO OPUŠTĚNÍ OBORU	40
TABULKA 9: ZÁJEM O OBOR GASTRONOMIE / CESTOVNÍ RUCH	41
TABULKA 10: MIMOŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	42

Seznam použitých zkratk

HŠVP = Hotelová škola Vincenze Priessnitze

ISCED = International Standard Classification of Education

= Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

UNESCO = United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

= Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

ŠVP = Školní vzdělávací program

IKT = Informační a komunikační technologie

1 Úvod

Při výběru mé bakalářské práce jsem hledala takové téma, které by se vztahovalo k mým zájmům a mému bydlišti. Osobně jsem si zvolila tato kritéria zejména z toho důvodu, abych měla možnost využít co nejlépe své znalosti a postřehy a nemusela se tak držet pouze teoretických informací. Dále pro mě bylo důležité i to, aby téma bylo aktuální a při jeho psaní bylo možné zjistit nové poznatky o daném problému. Všechna tato kritéria splňovala práce s názvem Průběh profesní socializace během počátečního odborného vzdělávání, pod vedením pana Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Po zvážení tohoto tématu a konzultaci s vedoucím práce, jsem se rozhodla celou práci zasadit do prostředí střední odborné školy tj. Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku, kterou jsem studovala v letech 2007 – 2011 a ukončila ji maturitní zkouškou. Díky výběru tohoto tématu bakalářské práce jsem mohla aplikovat obecné poznatky na konkrétní vzdělávací instituci v místě mého bydliště, tedy v prostředí mně blízkém, což mi také zjednodušilo komunikaci s potřebnými respondenty. Jako největší výhodu při psaní této práce bych však viděla zejména to, že jsem osobně praxi na Hotelové škole Vincenze Priessnitze absolvovala a mám tak možnost danou problematiku posoudit nejen na základě provedeného výzkumu, ale i z vlastní zkušenosti.

Z dob mých studií na této škole jsem si zde udržela velice dobré vztahy, a proto jsem se rozhodla získat informace pomocí kvantitativního šetření a kvalitativního rozhovoru. Velice mě zaujala možnost získání názorů přímo od studentů a dalšího porovnání s názory učitelů či vedoucích odborných praxí. Nejprve je však potřeba zamyslet se nad teoretickou stránkou tématu. Co vlastně znamenají slova jako profese, socializace, praxe, odborné vzdělávání či profesní socializace? Tyto pojmy se budu snažit více rozvést a srovnat s názory různých autorů v teoretické části.

Smysl celé práce vidím především v tom, dokázat důležitost praxe při odborném vzdělávání. Dle mého názoru teoretické znalosti lze získat kdykoliv, ale ty praktické je důležité nacvičit již při získávání v institucích tomu uzpůsobených.

Z těchto důvodů jsem si jako cíl své práce určila popsat průběh profesní socializace studentů na Hotelové škole Vincenze Priessnitze v Jeseníku v jejich počátečním odborném vzdělávání a zjistit, jak moc působí odborná praxe na studentovu identitu. Dále mě také bude zajímat, zda po skončení studia zůstává student stále ve svém oboru, neboť je dle mého názoru mnoho studentů, kteří po ukončení institucionálního vzdělání vykonávají zcela odlišnou práci, než na kterou byli v průběhu několika let připravováni.

Myslím, že celá tato problematika je velice aktuální právě pro mnou vybranou střední odbornou školu. U této školy bohužel vidím pouze minimální posun k novým trendům a praxe, které by studenty měly primárně připravit na jejich budoucí profesní dráhu, zde nepovažuji za zcela adekvátní a těmto požadavkům vyhovující. Proto jsem se zaměřila především na metodu kvantitativního výzkum, přičemž mě zajímal zejména pohled studentů a dnešních absolventů na tuto problematiku.

.

2 Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce nazvané "Průběh profesní socializace během počátečního odborného vzdělávání", je popsat profesní socializaci studentů Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku během počátečního odborného vzdělávání. Dále je zde řešeno to, jak odborná praxe působí na studentovu profesní identitu a zda po skončení studia zůstává student nadále ve svém zvoleném oboru. Bakalářská práce se zaměřuje na studenty Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku. Práce se dělí na dva tematické úseky, a to teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce jsou vysvětleny především základní pojmy, jako je adolescence, socializace nebo profese. Dále je v této části popisován školský systém České republiky a podrobněji rozvedeno střední odborné vzdělávání. V praktické části je uvedeno kvantitativní i kvalitativní šetření pro zjištění profesní socializace u žáků zvolené střední školy. Kvantitativní metoda byla realizována pomocí dotazníků, které byly rozdány studentům a absolventům HŠVP Jeseník. Díky této metodě je možné zajistit větší množství vzorků a vzájemně je porovnat. Naopak kvalitativní šetření je uskutečněno pomocí rozhovorů, které utvářejí podrobnější pohled na zkoumaný problém. Data v obou částech byla získána na základě zkoumání odborné literatury a pedagogické dokumentace školy.

3 Teoretická východiska

3.1 Základní pojmy

3.1.1 Adolescence

Toto věkové období je v českém jazyce nazýváno jako dospívání. Přichází po období pubescence a předchází období rané dospělosti. Dle Průchy a kol. [2009, s. 12] se můžeme v domácí literatuře setkat se čtyřmi druhy pojetí.

- Tradiční pedagogicko-psychologické pojetí vychází ze starších vývojově-psychologických prací, kde se adolescencí rozumí období mezi skončením puberty, také zvané pubescence a nástupem rané dospělosti. Jedná se o přibližný věk mezi 14. – 20. rokem.
- Anglosaské pojetí zcela vypouští období puberty a rozlišuje zde ranou adolescenci (10-13 let), střední adolescenci (14-16 let) a pozdní adolescenci (17-20 let). Jedná se o věkovou periodizaci rámcovou, neboť u chlapců nastupují změny později než u dívek.
- Pediatrický přístup kombinuje oba předchozí. Pro celé věkové období dospívání používá širší označení slova adolescence. Slovo puberta je zde však vyhrazeno pouze pro hormonálně podmíněný proces růstového výšvihu a fyzického zrání.
- U pedagogického a sociologického pojetí se jedinci označují nejednoznačným slovem mládež.

Vágnerová [2000, s. 253] ve své publikaci uvádí, že vstup do období adolescence je biologicky ohraničen pohlavním dozráním. Patří do období dospívání a trvá přibližně od 15 do 20 let, s určitou individuální variabilitou, především v oblasti sociální a psychické. V tomto úseku probíhají komplexnější psychosociální proměny, mezi které patří především změna v sociální pozici a osobnosti dospívajícího. Vztahy s rodiči se více stabilizují a stávají se klidnějšími. Vrstevníci plní významnou roli a partnerské vztahy jsou již mnohem zralejší.

3.1.2 Adolescent

Mladý člověk, jehož psychický a fyzický vývoj se blíží k dokončení. V této chvíli ještě není sociálně ani mravně vyžralý, avšak rozvíjí se jeho intenzivní emocionální život. Mezi charakteristické znaky patří nedůvěra k autoritám, tendence riskovat a hledání jistot. [PRŮCHA a kol., 2009, s. 12]

3.1.3 Socializace

Celoživotní proces, během kterého si jedinec osvojuje specificky lidské formy jednání a chování, poznatky, jazyk, kulturu, vzory, hodnoty a díky tomu se začleňuje do společnosti. Jedná se o sociální interakční proces, který se uskutečňuje jak řízeným, tak i sociálním učením. Při tomto procesu však nedochází k pasivnímu přizpůsobování, nýbrž se zde realizuje vzájemné působení probíhající mezi jedincem a druhými lidmi, kulturou a společností. Mezilidské vztahy zde jedinec zvnitřňuje a mění je na vnitřní psychické funkce. Socializaci lze rozčlenit do třech oddílů.

- Primární socializace je tvořena především v rodině, tj. i pod vlivem rodiny v nejbližším okolí, prostředky, které jsou v rodině k dispozici. Mezi tyto prostředky se řadí základní hygienické návyky, vzájemné vztahy, spolupráce, jazyk, společné činnosti, vlastní příklady a vzory, společná povídání, společné zážitky, vytváření režimu, omezení a zákazy. Toto sociální učení je založené na výrazném emocionálním podtextu.
- Sekundární socializace ovlivňuje člověka všemi prostředky, které má společnost k dispozici. Jako nejdůležitější je zde zapojení jedince do systému povinného vzdělávání.
- Socializace a výchova je významný bod, který je díky záměrnému korigování chování a jednání urychlujícím aspektem ke kultivaci socializace dětí a mládeže. Podstatné je zde přenesení kultury lidstva na další generace ve výchově a vzdělávání. [KOLÁŘ a kol., 2012, s. 127]

3.1.4 Vzdelávání vs. vzdělání

Jako synonymum vzdělávání uvádí Votava [2011, s. 39] slovní spojení školní edukace. Tento pojem vyjadřuje probíhající děj či proces. Podobný pojem vzdělání označuje již samotný výsledek. Podrobnější definice pak uvádí, že „vzdělání je konkrétní dosažená úroveň vědomostí, dovedností či postojů, které jsou zakotveny v pedagogických dokumentech jako cílové kategorie a jejich předávání zajišťují převážně k tomu určené instituce.“ Odborný jazyk však na rozlišování těchto dvou pojmů nelpí, vždy je doporučeno užívat ten, který se nejlépe hodí do daného kontextu.

3.1.5 Profese

Ve výkladovém slovníku je profese uváděna jako širší pojetí slova povolání. Pojem profese lze také definovat pomocí výrazů obor či zaměstnání, která vyžadují odbornou přípravu a určitý typ vzdělání. Na základě dosaženého vzdělání a kvalifikace se jednotlivec může zařadit do profesní a sociální struktury společnosti. [KOLÁŘ a kol., 2012, s. 108]

3.2 Socializace v období adolescence

Podle Vágnerové [2000, s. 274] je jedinec v tomto období čím dál víc akceptován jako dospělý a zároveň se od něho očekává tomu odpovídající chování. Adolescent se nyní dostává do nového sociálního prostředí, kterému se musí přizpůsobit a chovat se v něm podle určitých pravidel. Tato pravidla však nechce přijímat jen proto, že jsou daná, ale již o nich uvažuje. V této souvislosti lze mluvit o autoidentifikaci, kdy adolescenti si sami vybírají normy a hodnoty, k nimž chtějí být loajální, a již pouze nepřijímají automaticky to, co jim rodiče či společnost nabízí. Individuální přesvědčení má nyní větší váhu než vnější tlak pro dodržování určitých norem. Pro dospívajícího je také důležité, že v tomto období mu již cizí dospělí začínají vykat. Lze si všimnout i změny v komunikaci mezi adolescentní skupinou, která začíná pozbývat znaků typických pro pubertu jako je hlučnost či teatralnost. V rodině se adolescent postupně zbavuje role dítěte a v profesním životě získává přechodnou roli středoškolského studenta nebo učně, kde si uvědomuje své budoucí sociální zařazení.

3.2.1 Vztah k dospělým

Již v pubertě začalo odpoutání z rodinných vazeb a změny v rodinné konstelaci. V období adolescence jsou všechny tyto změny dokončeny. Výsledkem by měla být akceptace osamostatnění jedince a uchování pozitivního vztahu mezi dítětem a rodiči, avšak již na jiné úrovni. Adolescent je kritický k názorům, hodnotám, chování a celkovému stylu života svých rodičů. Navzájem je porovnává s ideály, které si sám vytvořil a hledá varianty, které by pro něj byly přijatelné. [VÁGNEROVÁ, 2000, s. 281]

3.2.2 Vztahy s vrstevníky

Konec adolescence je období, kdy se vztah k vrstevníkům mění. Jedinec zde již nepřijímá všechno, co skupina vyžaduje. Jak se postupně stává jistějším a vyspělejších, odpoutává se ze závislosti na vrstevnické skupině, spoléhá více na svůj názor a vyjadřuje nesouhlas nejenom rodičům, ale i skupině kamarádů. [VÁGNEROVÁ, 2000, s. 284]

3.3 Školský systém České republiky

Školský systém je v dnešní době často zaměňován za pojem „vzdělávací systém“. Tyto pojmy spolu souvisí, ale nejsou totožné. Vzdelávací systém je širší pojem, zahrnuje veškeré vzdělávací instituce a v nich uskutečňované procesy, to znamená, že obsahuje jak formální tak neformální vzdělávání. [PRŮCHA, 2009]

Školský systém představuje páteř celkového vzdělávacího systému. Tento systém je propojený komplex škol a školských zařízení, které zajišťují pouze formální vzdělávání. Jeho vývoj je ovlivněn mnoha faktory, zejména pak politickými, ekonomickými a kulturními. Fungování tohoto systému je řízeno vzdělávací politikou země a z větší části či zcela je financováno státem. Současný český systém je ovlivněn především politickými a ekonomickými událostmi, ke kterým došlo v listopadu 1989.¹[PRŮCHA, 2009, s. 56]

¹ Rozpad komunismu, změna totalitního režimu k demokracii.

3.3.1 Legislativní úprava

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [14. 3. 2014] vymezuje pro školský systém především tyto hlavní zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání ve školách a jiných školských zařízeních a stanovuje podmínky, za nichž se výchova a vzdělávání uskutečňuje. Také vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob při vzdělávání a stanovuje působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. [ZÁKON č. 561/2004 Sb.]

- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Tento zákon stanovuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich kariérní systém a další vzdělávání. Zákon se vztahuje na pedagogické pracovníky, kteří pracují ve školách a školských zařízeních zapsaných v rejstříku škol a školských zařízeních. Také se vztahuje na pedagogické pracovníky v zařízeních sociální péče. [ZÁKON č. 563/2004 Sb.]

- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů.

Určuje systém ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, kvalifikace, hodnotící standardy dílčí kvalifikace, kvalifikační standardy dílčí kvalifikace, Národní soustavu kvalifikací, práva a povinnosti účastníků dalšího vzdělávání, působnost orgánů vykonávajících státní správu v oblasti ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a v neposlední řadě také pravidla udělování, prodlužování platnosti a odnímání autorizace k ověřování výsledků dalšího vzdělávání. [ZÁKON č. 179/2006 Sb.]

3.3.2 *Struktura*

V českém školském systému je uplatňován univerzální princip, který je podobný se školskými systémy jinde ve světě. Tyto systémy jsou členěny na druhy škol, které na sebe hierarchicky navazují. [PRŮCHA 2009, s. 56]

K vymezení úrovní vzdělání se od roku 1997 používá mezinárodní norma ISCED², která byla v roce 1999 přeložena i do českého jazyka. Účinnost nabyla 1. ledna 2008. ISCED byla vydána UNESCO³ proto, aby sloužila jako nástroj vhodný ke shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v určitých zemích, tak ve světovém měřítku. Systematicky člení vzdělávací problematiku pouze po odborné linii. Také se důsledně oprostuje od jakýchkoliv vazeb na legislativní úpravy vzdělávacích procesů. Díky tomuto postupu pak lze získat přímo srovnatelné statistické údaje, které nám umožní porovnat úroveň vzdělanosti v různých zemích. Z těchto důvodů se tato klasifikace uplatní nejlépe ve statistickém šetření u obyvatelstva a patří mezi jedinou akceptovatelnou klasifikaci pro mezinárodní účely. Tato mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání má 7 úrovní. Jednotlivé úrovně lze vidět v tabulce 1.[CZSO, 2014]

Každý stupeň má své vlastní číslo a je přesně stanoveno, jaké typy škol k němu náležejí. Pro jednotlivé národní systémy mohou být dohledány seznamy s názvy jim odpovídajících institucí. To umožňuje lepší přehlednost toho, jaké školy patří v různých zemích na stejné místo v tomto systému. [VOTAVA, 2011, s. 47]

² International Standard Classification of Education

³ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Tabulka 1: Úrovně ISCED 1997

Kód	Úroveň vzdělání
0	Preprimární vzdělávání (mateřské školy)
1	Primární vzdělávání (základní školy včetně speciálních -1. stupeň, zvláštní školy - 1. a 2.stupeň, ...)
2	Nižší sekundární vzdělávání (základní školy včetně speciálních - 2. stupeň, 8letá a 6letá gymnázia, 8leté konzervatoře)
2a	- stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
2b	- přípravný stupeň pro pracovní trh
2c	- stupeň směřující na pracovní trh
3	Vyšší sekundární vzdělávání (4letá gymnázia, 8letá a 6letá gymnázia, 8leté a 6leté konzervatoře, střední odborné školy, střední odborná učiliště, učiliště, ...)
3a	- stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
3b	- přípravný stupeň pro pracovní trh
3c	- stupeň směřující na pracovní trh
4	Postsekundární vzdělávání nižší než terciární (nástavbové studium, pomaturitní studium na jazykových školách)
4a	- stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
4b	- prakticky zaměřené studium
5	První stupeň terciárního vzdělávání (bakalářské a magisterské studium, vyšší odborné školy)
5a	- stupeň, ze kterého je možné přejít na vyšší vzdělávání
5b	- prakticky zaměřené studium
6	Druhý stupeň terciárního vzdělávání (Doktorandské studium, vědecká kvalifikace)

Zdroj: Vlastní

3.3.3 Vyšší sekundární vzdělávání

V českých právních normách a v dokumentech vzdělávací politiky je uplatňován termín střední školství. Tento termín pokrývá širší komplex škol zajišťujících střední vzdělávání. Toto vzdělávání je buď odborné nebo všeobecné a následuje po dosažení základního vzdělávání. Délka trvání se pohybuje od 2 do 5 let a může být buď konečnou etapou, kdy absolventi přecházejí na trh práce nebo fází, která připravuje absolventy do dalšího vzdělávání. V českém systému je toto školství diferencováno podle obsahu, zaměření a náročnosti

na střední všeobecně vzdělávací školy, kam lze zahrnout gymnázia a lycea nebo na odborné školy, do kterých patří střední odborné školy, konzervatoře, střední odborná učiliště, odborná učiliště a učiliště. [PRŮCHA 2009, s. 59]

Podle Švarcové - Slabinové [2008, s. 76] střední vzdělávání rozvíjí dovednosti, schopnosti, vědomosti, hodnoty a postoje získané v základním vzdělávání a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Přípravuje jedince pro profesní život, kdy schopnost najít a udržet si zaměstnání závisí nejenom na tom, zda člověk získá danou kvalifikaci, ale především na tom, zda je vybaven obecně odborným a dostatečně širokým všeobecným základem a klíčovými kompetencemi, které jsou nezbytné pro profesní uplatnění a které následně usnadní případnou rekvalifikaci.

3.4 Střední odborné vzdělávání

Jako odborné vzdělání je označován souhrn vytvořených předpokladů k vykonávání určité profese. Toto vzdělání je zaměřeno k výkonu určité kvalifikované práce. Jeho obsahem jsou především různé proporce teoretického vzdělání, praktických činností a formování postojů potřebných k výkonu dané profese. [KOLÁŘ a kol., 2012, s. 176]

Podle pedagogického slovníku [PRŮCHA a kol., 2009, s. 178] lze pro odborné vzdělávání použít synonymum profesní vzdělávání.

Na úrovni ISCED 3 (střední školství) představuje dominantní sektor. Tato dominantnost je ovlivněna hlavně tím, že absolvent získá kvalifikaci uplatnitelnou na trhu práce a navíc se mu tím neuzavírá cesta ke studiu na vysokých školách. [PRŮCHA, 2009, s. 81]

To lze vidět v tabulce 2, kde jsou podrobněji popsány jednotlivé vzdělávací programy, tak jak je uvádí Průcha [2009, s. 127] v Pedagogické encyklopedii.

Mezi vzdělávací instituce patří Střední odborné školy, které jsou nejméně čtyřleté a zakončují se maturitní zkouškou. Poskytují jak všeobecné vzdělání, tak profesní přípravu. Složením maturitní zkoušky může žák pokračovat v dalším studiu. Jako další instituce jsou uváděna Střední odborná učiliště, která připravují v učebních oborech žáky pro výkon odborných činností a dělnických

povolání nebo ve studijních oborech připravují žáky pro výkon náročnějších dělnických povolání. V učebních – nematuritních oborech se žáci připravují tři roky, výjimečně dva roky a ve studijních – maturitních oborech čtyři roky. [ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, 2008, s. 80]

Tabulka 2: Vzdělávací programy v odborném školství

Název programu	Klasifikace	Charakteristika
Střední vzdělání	ISCED 2c ISCED 3c	<ul style="list-style-type: none"> • hlavním cílem je dosáhnout co možná nejvyššího stupně profesní socializace znevýhodněných žáků • nižší počet žáků umožňuje lepší individuální přístup k jednotlivcům • absolventi nemají oprávnění pokračovat na postsekundární úroveň
Střední vzdělání s výučním listem	ICED 3c	<ul style="list-style-type: none"> • hlavním cílem je příprava pro trh práce • umožňuje získat kvalifikaci pro výkon řemeslných a dělnických povolání • absolventi se mohou dále vzdělávat v nástavbovém studiu
Střední vzdělání s maturitní zkouškou	ISCED 3a	<ul style="list-style-type: none"> • získání tzv. dvojí kvalifikace • absolvent může vstoupit přímo na trh práce nebo se ucházet o studium na terciární úrovni
Konzervatoře	ISCED 3b	<ul style="list-style-type: none"> • přípravný stupeň pro pracovní trh • zajišťuje přímý postup na úroveň ISCED 5b

Zdroj: Vlastní

Střední odborné vzdělávání podle Průchy [2009, s. 165] sleduje především tyto dva cíle:

1. Profesionalizační, kterým se rozumí zajištění přípravy žáků na povolání a na vstup na trh práce.
2. Obecně vzdělávací, který má za úkol celkovou kultivaci osobnosti žáků, jejich přípravu na aktivní osobní život a účast na životě ve společnosti.

3.4.1 Odborně vzdělávací složka

Cílem této složky je opatřit žáka kompetencemi (dovednostmi, návyky a odbornými vědomostmi) potřebnými k výkonu povolání nebo pracovních činností a pro lepší orientaci na trhu práce. Také je důležité přispět k rozvoji požadovaných klíčových kompetencí. Jednotlivé cíle se odvozují od popisů povolání a daných kvalifikací. Mohou se vztahovat jak k jednomu povolání, tak i k několika povoláním příbuzným. Obsah této složky lze rozdělit na teoretický, zahrnující z větší části vědomosti, a praktický, který se vztahuje převážně k praktickým činnostem, návykům a dovednostem potřebným pro dané povolání. Podíl těchto částí závisí na charakteru povolání. Dříve byly do této složky zahrnovány i předměty základy ekonomiky a informační a komunikační technologie, v současné době jsou však již považovány za součást všeobecného vzdělávání každého člověka, pokud však netvoří čistě profesní charakter a nevytváří tak samostatný vzdělávací program. [PRŮCHA, 2009, s. 165]

3.4.2 Všeobecně vzdělávací složka

Jedná se o trvalou součást středního odborného vzdělání. Jejím jasným cílem je rozvíjet osobnost žáků a jejich potřebné kompetence pro život v 21. století. Obsah tvoří soubor vybraných poznatků z různých vědních oborů a činností, které jsou strukturovány do vyučovacích předmětů. K těmto základním předmětům patří například český jazyk a literatura, občanská nauka, cizí jazyk, matematika, fyzika, chemie, dějepis, tělesná výchova či základy ekonomie. Jejich rozsah i obsah jsou vždy diferencovány s ohledem na potřeby vzdělávacího programu a odborné složky vzdělávání. [PRŮCHA, 2009, s. 167]

3.4.3 Klíčové kompetence a průřezová témata

Průcha [2009, s. 169] považuje za třetí složku středního odborného vzdělávání klíčové kompetence a průřezová témata, která byla zavedena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v roce 1997. Klíčové kompetence jsou dle autora důležité pro osobní rozvoj jedince, usnadní zapojení do společnosti a jsou důležité při pracovním uplatnění, kdy sféra práce klade velký důraz především na kompetence komunikativní a kompetence k týmové práci a řešení problémů.

Úroveň jejich realizace může být rozdílná, neboť závisí na tom, jakou závažnost jim škola přisuzuje. Nejčastější interpretace je pomocí projektů, projektových dnů či týdnů.

U průřezových témat jde o vysoce aktuální problémy a náměty, jimž by měla být věnována pozornost. Jejich charakter je převážně výchovný. Učí žáky nad danými problémy přemýšlet, snažit se jim porozumět a vhodně na ně reagovat. Může se jednat například o témata Člověk a svět práce, Občan v demokratické společnosti nebo Informační a komunikační technologie. Řeší se v nich problematika multikulturního soužití, rovných příležitostí, etického chování, mediální gramotnosti či finanční gramotnosti. Měly by být zařazeny nejen do obou složek vzdělávání, ale i do mimovyučovací⁴ aktivit.

3.4.4 Studenti a absolventi

Většina středoškoláků si svůj studijní obor vybírá především na základě svého zájmu. Dalším kritériem je možnost uplatnění vystudovaného oboru na trhu práce či finanční ohodnocení. Na výběr oboru pak působí jak rodiče, tak i sociální zázemí a to přímo i nepřímo.

Mnoho výzkumů však ukazuje, že velká část středoškoláků je se svou volbou nepokojena a vzdělávají se ve studijních oborech, o které nemají zájem nebo které neodpovídají jejich ambicím či studijním schopnostem.

Výzkumy také ukázaly, že nespokojenost vyučených s absolvovaným studijním oborem a typem školy se po setkání s praxí ještě zvyšuje. Mnoho absolventů je také rozpolceno ze získaných kompetencí. S odbornými teoretickými a všeobecnými znalostmi jsou absolventi spokojeni, na druhé straně s mnoha jinými důležitými kompetencemi, například s cizími jazyky spokojeni nejsou.

Mnoho mladých lidí studujících na středních školách charakterizuje společný znak, a to neujasněnost v tom, jakou profesi chtějí vykonávat. Zájem absolventů realizovat se ve vystudovaném oboru je mnohem nižší než u vysokoškoláků. Ovšem i zde je důležité podotknout, že zájem o práci v oboru a ztotožnění se s vybranou

⁴ společné akce školy, zájmové útvary organizované školou, dlouhodobější soutěže

profesí se výrazně liší u jednotlivých oborů. Výzkumy také dokázaly, že po vstupu do praxe dochází k dalšímu odlivu absolventů vystudovaných oborů. V dnešní době se většina absolventů ocitá ve světě, který je sice otevřený, ovšem to zároveň přináší množství rizik jako je nezaměstnanost nebo nutnost přizpůsobit se měnícím se podmínkám pracovního trhu. Tato větší otevřenost trhu způsobuje, že kvalifikace získané v počátečním vzdělávání již dnes nepředstavuje záruku celoživotního uplatnění a životních jistot. [PRŮCHA, 2009, s. 367, 370]

Průcha [2009, s. 390] uvádí, že školství by mělo zaměřit svoji pozornost především na obsahovou stránku odborné přípravy. Je nezbytná průběžná aktualizace kvalifikačních požadavků, které jsou kladeny ze zaměstnanecké sféry. Pro dobré budoucí uplatnění absolventů je důležité, aby získali co nejvíce zkušeností z praxe daného oboru

Toto tvrzení zmiňuje i Švarcová – Slabinová [2008, s. 81], která se domnívá, že přechod absolventů ze školy do praxe je významným problémem. Doporučuje spolupráci se sociálními partnery, jako jsou zaměstnavatelé a zaměstnanci jak na centrální, tak zejména na regionální a místní úrovni. Jako důvod obtížného přechodu uvádí omezenou možnost zaměstnavatelů ovlivnit odborné vzdělávání, které většinou probíhá pouze ve školním prostředí zcela odtržené od reálného pracovního prostředí podniků a firem. Důležitá by také měla být podpora kompenzačních vzdělávacích programů pro skupiny nezaměstnaných mladistvých.

4 Praktická část práce

4.1 Popis výzkumu

Výzkum je zaměřený na průběh profesní socializace během počátečního odborného vzdělávání na Hotelové škole Vincenze Priessnitze v Jeseníku. Mezi hlavní cíle výzkumu patří zejména to, jak působí praxe na studentovu identitu, v čem může být praxe pro studenty přínosná a co naopak u praxí na této škole studenti postrádají. Velice důležité je zjistit i to, zda po ukončení praxe chtějí studenti zůstat v oboru, co je jejich motivací a naopak co je od výkonu povolání v tomto oboru po vykonání prvních praxí odradilo. Dalším bodem výzkumu je zjištění, zda se studenti vzdělávají mimoškolně, popřípadě jakým způsobem. Tato otázka je použita především z toho důvodu, aby bylo možno určit pravdivost tvrzení, že ti studenti, kteří se vzdělávají i mimoškolně budou mít na obor jako takový větší zájem, budou více motivováni a budou chtít zůstat v oboru i po absolvování HŠVP.

4.2 Hotelová škola Vincenze Priessnitze

Následující část popisující historii HŠVP, její základní údaje a profil absolventa, vychází z informací zveřejněných na internetových stránka www.hotelovkajes.cz a z vlastních zkušeností.

4.2.1 Historie školy

Tato škola se nachází přímo v centru města Jeseník⁵, kde pokračuje v dlouholeté tradici Učňovské školy v Jeseníku, která byla zřízena v roce 1945. V průběhu let následujících se ze Středního odborného učiliště společného stravování změnila na Integrovanou střední školu gastronomie, která od roku 1994 nebyla pouze školou gastronomickou, ale sdružovala jak učební obor kuchař-číšník pro pohostinství, tak i studijní obor hotelnictví a turismus. Od roku 2002 nese škola nový název, a to Hotelová škola Vincenze Priessnitze.⁶

⁵ Okresní město v severním cípu Olomouckého kraje. [JESENÍK, 16. 3. 2014]

⁶ Vincenz Priessnitz byl zakladatel Jesenických lázní, autor léčebné metody- vodoléčby.

4.2.2 Základní údaje

V dnešní době škola nabízí studijní obor 65-42-M/01 Hotelnictví, který je dle ŠVP nazýván Hotelnictví a cestovní ruch. Zřizovatelem školy je Olomoucký kraj. Uchazečům o studium je nabízeno klasické denní čtyřleté studium anebo dálkové pětileté studium, které je však otevřeno pouze při dostatečném počtu uchazečů.

Další formou studia na této škole je nástavbové studium, které nabízí studijní obor 65-41-L/01 Gastronomie Společné stravování. Obor je nabízen pro absolventy odborných škol v oboru kuchař-číšník a může být buď denní dvouleté anebo dálkové tříleté. U zvláštních případů jako je nemoc či vrcholový sportovec povoluje ředitel školy pro studenty individuální studijní plán.

Škola nedisponuje svým vlastním ubytovacím zařízením, a proto jsou studenti, kteří dojíždí z větší dálky, ubytováni na smluvených internátech jiných středních škol a středních odborných učilišť v Jeseníku. Jak výuka teoretická tak praktická probíhá ve vlastních prostorách školy. Pro praktický nácvik je zde zřízena školní restaurace Labyrint, kde také mají studenti možnost stravování. Ve škole je postupně budováno moderní materiální zázemí, ze kterého lze zmínit dvě učebny výpočetní techniky, multimediální učebnu a odborné učebny. Odborné učebny tvoří moderně zařízené kuchyně pro výuku předmětu technologie přípravy pokrmů a technologie obsluhy a služeb, jakož i školní cvičná kavárna vybavena plně funkčními přístroji pro výuku správné přípravy kávy.

Studium zahrnuje všeobecné předměty, mezi které lze zařadit český jazyk a literaturu, matematiku, základy přírodních věd, společenské vědy. Studenti si také vybírají dva cizí jazyky, mají na výběr z anglického, německého, francouzského a ruského jazyka. Mezi odborné předměty patří ekonomika, práce s počítačem, účetnictví, právo, obchodní korespondence, technika administrativy, management a marketing, technologie přípravy pokrmů, technika obsluhy a služeb, cestovní ruch, průvodcovství a hotelový provoz. Studenti si volí výběrové předměty, a to buď blok Gastronomie, kam patří nauka o potravinách, nauka o nápojích, nauka o výživě, hygiena společného stravování, zařízení provozoven, nebo blok Cestovní ruch, který zahrnuje předměty dějiny kultury, společenská kultura, regionální turistické služby, průvodcovské služby.

Nabízeny jsou i kroužky, a to barmanský, sommeliérský, sportovní, studená kuchyně, informatika nebo jazykové (ruský či francouzský jazyk). Studenti mají také možnost získat na této škole odborné znalosti v kurzech barmanství, baristiky a sommeliérství, kdy po ukončení kurzu studenti obdrží cenné certifikáty, které jim mohou pomoci v začátcích jejich profesního života.

Praxe žáků probíhá ve školní restauraci Labyrint, Informačním centru Jeseník, školní kavárně anebo si studenti zajišťují praxi sami. Důležité je, aby byla praxe vykonávána v gastronomických zařízeních, památkových objektech, informačních centrech, lázních nebo cestovních kancelářích. Mezi dlouholetou strategií školy patří navazování mezinárodních kontaktů pro účely získávání vhodných míst pro zahraniční praxe studentů. Tyto praxe jsou pro studenty důležitou profesní i životní zkušeností. Je doloženo, že velká část studentů se do zahraničí vrací i po složení maturitní zkoušky. Nabízené jsou tedy zahraniční tříměsíční stáže v Řecku, Německu, Skotsku a jiných zemích nebo šestitýdenní praxe v rámci programu financovaného Evropskou unií- Leonardo da Vinci.

Při navazování mezinárodních kontaktů jde škole především o získání výhodné odborné strategie. Kontakty jsou nyní navázány s Hotelovou školou ve Wroclavi a nově s Turistickou školou v litevské Klaipėdė.

4.2.3 Profil absolventa

Absolventi školy získávají úplné střední vzdělání, které je ukončeno maturitní zkouškou. Mají možnost uplatnění v široké oblasti hotelového průmyslu a v oblastech spojených s cestovním ruchem. Hlavní uplatnění absolventů by mělo být v činnosti obchodně podnikatelské, odborně provozní a řídicí v nižších a středních částech struktury řízení. Může se jednat jak o pozice zaměstnanecké, tak i o pozice právního subjektu v podnikání. Odborné schopnosti a dovednosti studentů nejsou jen v přípravě pokrmů a techniky obsluhy, ale mají znalosti i z oblasti barmanství, baristiky, sommeliérství, průvodcovské činnosti, informačních a komunikačních technologií, právní nauky, ekonomiky a podnikání. Důležité jsou i získané jazykové schopnosti žáků, kdy na škole jsou povinné dva cizí jazyky, ve kterých se klade důraz nejen na všeobecnou stránku, ale i na odbornou terminologii. Konkrétně se tedy absolventi uplatní v gastronomických

a hotelových provozech, v přijímacích kancelářích lázní, na recepcích, jako průvodci nebo delegáti v cestovních agenturách. Absolventi mají také možnost pokračovat ve studiu na vyšších odborných školách či na vysokých školách.

4.3 Cíl a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, jak odborná praxe působí na studentovu identitu, zda po jejím ukončení je student i nadále motivovaný pro výkon povolání v tomto oboru a zda po skončení studia student zůstane i nadále ve vybraném odvětví. Před vytvořením kvalitativního i kvantitativního šetření byly položeny výzkumné otázky. Hlavní výzkumnou otázkou bylo:

Bude odborná praxe studenta kladně motivovat a bude ho tato motivace vést k získání větší obliby vybraného zaměstnání?

Pro lepší rozdělení tématu na dílčí úseky byly zformulovány i další výzkumné otázky:

1. Budou si studium na HŠVP Jeseník vybírat zejména studenti se zájmem o obor gastronomie či studenti se zájmem o obor cestovní ruch?
2. Bude studium na HŠVP vybíráno zejména kvůli nabídce mimoškolních aktivit?
3. Lze vidět zájem o obor gastronomie / cestovní ruch v 1. ročníku větší než ve 4. ročníku?
4. Budou studenti vnímat praxi v 1. ročníku jako přínosnou?
5. Ztrácí studenti zájem o obor kvůli nedostatečnému finančnímu ohodnocení?
6. Nezmění se studentům po výkonu 2. praxe vztah k oboru?
7. Budou se na HŠVP Jeseník studenti vzdělávat v oboru i mimoškolně?
8. Studenti vzdělávající se i mimoškolně budou mít větší motivaci k zůstání v oboru?

4.3.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Kvantitativní výzkum probíhal pouze mezi studenty a absolventy Hotelové školy Vincenze Priessnitze v Jeseníku. Na této škole studuje v akademickém roce 2013/2014 celkem 227 studentů, z toho 19 osob studuje dálkově.

Tabulka 3 zobrazuje počet prezenčních studentů v jednotlivých ročnících. Respondenty byli ženy i muži ve věku od 14 do 26 let. Kvalitativní šetření bylo vedeno s vedoucím praxí na HŠVP Jeseník.

Tabulka 3: Prezenční studenti HŠVP 2013/2014

Studenti	Muži		Ženy		Celkem	
1. ročník	8	4%	38	18%	46	22%
2. ročník	15	7%	31	15%	46	22%
3. ročník	15	7%	39	19%	54	26%
4. ročník	24	12%	38	18%	62	30%
Celkem	62	30%	146	70%	208	100%

Zdroj: Vlastní

4.3.2 Sběr a zpracování údajů

U kvantitativního výzkumu je důležité si nejprve vytvořit výzkumné otázky. Tyto otázky pak napomohou při tvorbě dotazníků. Dotazníky byly vytvořeny především tak, aby obsáhly celé zadané téma a odpovědi mohly být formulovány tak, aby byly co nejvíce jasné a zřetelné. Po vytvoření tohoto dotazníku bylo provedeno pilotní šetření na vzorku pěti lidí. Toto šetření napomohlo poupravit ne zcela jasné otázky a upřesnit některé odpovědi. Jelikož se dotazníkové šetření týkalo HŠVP Jeseník, byla domluvena spolupráce s učitelem a zároveň odpovědnou osobou za praxe studentů Mgr. Kamilem Hégre, DiS. S jeho souhlasem byly předány studentům kvantitativní dotazníky k vyplnění. Šetření probíhalo od 20. 1. 2014 do 21. 2. 2014. Dotazníky byly zcela anonymní, to znamená, že zde autor respondent nemusel uvádět své celé jméno. Tato anonymita napomohla především větší objektivnosti a pravdivosti získaných odpovědí. Dále byly dotazníky šířeny i pomocí internetových sociálních sítí, u kterých byl větší předpoklad k oslovení absolventů školy. V průběhu vyhodnocování získaných dotazníků byl proveden i kvalitativní rozhovor s Mgr. Kamilem Hégre, DiS. Pan Hégr upřesnil systém nynějších praxí na HŠVP Jeseník a zodpověděl připravené otázky. Důležitými částmi rozhovoru se bude práce zabývat dále v části Zhodnocení výsledků.

5 Zhodnocení výsledků

5.1 Kvalitativní rozhovor

Pro lepší porozumění kvantitativním dotazníkům je vhodné nejdříve uvést kvalitativní rozhovor, který proběhl 3. března 2014 na Hotelové škole Vincenze Priessnitze v Jeseníku. Rozhovor byl veden s Mgr. Kamilem Hégre, DiS. Pan Hégr na škole vyučuje předměty technika obsluhy a služeb a informační a komunikační technologie, zároveň je i zodpovědnou osobou za výkon praxí studentů. HŠVP osobně vystudoval a po zahraniční praxi se vrátil, aby předal studentům své znalosti z oboru gastronomie a IKT. Po představení výzkumu a jeho cílů byl zahájen rozhovor, při kterém byly kladeny připravené otázky.

1. Popište prosím, jak dnes v roce 2014 probíhají praxe na Hotelové škole Vincenze Priessnitze v Jeseníku.

„Praxe nyní probíhají po týdnech, 1. ročníky mají 3 týdny praxe, 2. a 3. ročníky 5 týdnů a 4. ročníky opět 3 týdny.“ Pan Hégr také dodává, že pro 1. ročníky nastává souvislá praxe až o prázdninách, avšak přes školní rok trénují ve školní restauraci Labyrint, kde vypomáhají při plném provozu restaurace. Oproti dřívějším létům je zde změna v možnosti výběru funkce na praxích. *„Studenti 1. ročníku mají již určené, kdo bude číšník a kdo kuchař. Pro prázdninovou praxi si však již mohou svou pozici zvolit.“* Dále je uvedena změna, která nastává u vyšších ročníků. *„Pro vyšší ročníky není prázdninová praxe, ale jedná se buď o 2 týdny na konci školního roku, nebo na začátku školního roku.“*

2. Myslíte si, že jsou tyto praxe pro studenty dostatečné? Jsou po této praxi připraveni na profesní život?

Po zamyšlení dotazovaný otázku zodpovídá. *„Zde je nutné podotknout, že je velice důležité, jak k praxím každý student přistoupí. Pokud praxi vykonává pouze zde v restauraci Labyrint, tak nejspíš nebude tak dostačující, jako když si ji vyhledává sám někde v jiné provozovně a absolvuje ji tak, jak má. To by pak studenta mohlo připravit na nějaký ten profesní start.“*

3. Tím někde jinde, myslíte například o prázdninách v jejich volném čase, kdy již mají studenti splněnou školní praxi?

„Ano o prázdninách, ale ne pouze ve studentově volném čase. 3. a 4. ročníky si musí najít svoji praxi někde mimo areál školy“. Zde by poté mohli dle dotazovaného získat mnohem více praxe než ve školní restauraci Labyrint. Jak je zmiňováno výše, je v tomto bodě důležitá i iniciativa studentů. Pokud si papíry o praxi pouze nechají podepsat od nějaké společnosti, to by pak dle pana Hégra rozhodně dostačující nebylo.

4. Myslíte si, že tento systém praxí je efektivnější než starý systém, který jsem například zažila já v letech 2007 až 2011?

„Ne, osobně si myslím, že starý systém byl mnohem efektivnější, protože praxe byla 14 dní nebo 3 týdny v kuse. Dnes mají studenti praxi v průběhu roku.“ Dotazovaný také zmiňuje příklad, kdy studenti chodí týden na praxi a poté studují dva měsíce ve škole, poté jdou opět týden na praxi a další dva měsíce studují ve škole a nakonec absolvují další týden praxe. Z hlediska případných dalších zaměstnavatelů jde o naprosto špatný systém. *„Málokdo z nich zaměstná studenty pouze na týden.“*

5. Jaký je váš hlavní cíl? Čeho by měl student při výkonu své praxe dosáhnout nebo jsou na HŠVP určené alespoň nějaké minimální znalosti? Máte tyto věci přesně stanovené?

Pan Hégr si není vědom žádných přesně stanovených cílů ohledně praxí. *„Nejspíš jde ale o to, ukázat studentovi prostředí restaurace, jak vypadá profesionální kuchyně, ale určitě není naším cílem naučit studenty vařit nebo obsluhovat jak si mnozí myslí.“* Dodává vzápětí.

6. Máte představu, kolik absolventů HŠVP zůstává v oboru? Lze to vyjádřit alespoň přibližně, zda je to polovina, třetina nebo můžete uvést procenta?

„Myslím, že třetina.“ Zde je však důležité podotknout, že jde čistě o subjektivní názor dotazovaného, jelikož si škola žádnou přesnou statistiku o absolventech nevede.

7. Domníváte se, že mimoškolní aktivity, jako kroužky nebo kurzy pomohou studentovi dále při jeho budování profesního života. Představují pak nějakou výhodu při jeho uplatnění na trhu práce?

„Určitě. Co se například týká kurzu i kroužku baristiky, ke kávě se v dnešní době dostane každý číšník v každé restauraci, takže studentovi tyto aktivity rozhodně mohou pomoci.“ Dále dle dotazovaného může být pro studenty přínosná i účast na akcích či soutěžích, jako je soutěž v barmanství, baristiky nebo třeba jazykové soutěže. Ovšem jiný názor má na kurzy, které škola pro studenty zprostředkovává. *„Barmanský kurz bych sem úplně nezahrnul, protože jen málo studentů se dostane za koktejlový bar, aby míchalo drinky.“*

8. Víte o nějakých případech, kdy student po absolvování praxe, školu opustil a šel studovat jinou školu nebo již pracovat, právě kvůli praxím?

Nad touto otázkou se pan Hégr příliš dlouho nerozmýšlel a odpověděl, že kvůli praxím žádný student školu neopustil, alespoň dle jeho informací. *„Vždycky je to především kvůli prospěchu nebo kvůli zjištění, že studují školu, kterou nechtějí.“* Jak ale vzápětí dodal, k tomu lze dojít i bez absolvování praxe.

9. Zjišťujete nějakým způsobem spokojenost studentů po ukončení jejich praxe. Někakou zpětnou vazbu?

„Rozhovory.“

10. A jedná se o náhodné či cílené pro celou třídu?

Zde již dotazovaný svou odpověď rozvedl, že jde pouze o náhodné rozhovory, které jsou vykonávány pouze namátkově a neplánovaně.

11. Hodně jezdíte po odborných soutěžích a máte proto možnost více se stýkat s učiteli z jiných škol, proto se Vás chci zeptat, v čem je efektivnější či naopak nedostačující váš systém praxí oproti jiným školám? Máte nějaké srovnání?

„S jinými školami srovnání nemám, ale náš systém praxí je nastavený tak, aby se pokryl chod Labyrintu.“ Pan Hégr v této části rozhovoru také dodává,

že veškeré praxe jsou takto nastavené především kvůli školní provozovně a neberou se ohledy na jiné aspekty. „*Nemá to ani žádnou jinou koncepci či hlubší význam.*“

12. Ještě jsme zde nezmínili, že nově nabízíte pro studenty i praxi v Informačním centru Jeseník. U této praxe také určujete, který ze studentů zde bude praxi vykonávat, nebo si již mohou vybrat sami studenti?

Dotazovaný uvádí, že to, kdo půjde do Informačního centra v Jeseníku na praxi, si studenti vybírají již sami.

13. A praxe v Informačním centru je pouze pro 3. a 4. ročníky?

„*Ne, pro všechny. Respektive od 2. ročníku*“ Od 2. ročníku je tato praxe možná pouze proto, že 1. ročníky mají praxe až o již zmiňovaných prázdninách. Pro lepší představu rozdělení studentů na praxích uvádí pan Hégr příklad: „*když je ve třídě například 21 lidí, tak se každá třída rozdělí na 3 skupinky po souměrném počtu studentů. Z této skupinky jde jeden do Infocentra, jeden do školní kavárny a zbytek do školní restaurace Labyrint*“.

14. Zmínil jste při rozhovoru praxe ve školní kavárně, je zde vždy pouze jeden student z jednoho ročníku anebo například více studentů naráz?

„*Ne, zde je taky pouze jeden, tak jako v Informačním centru.*“ Studenti na této praxi mají na starost především přípravu několika druhů káv, které od nich následně smí zakoupit studenti HŠVP Jeseník. Tito baristé se zde pak mohou zdokonalit a nabytí zkušenosti poté velice efektivně využít ve skutečném provozu.

15. Na závěr se Vás chci zeptat, myslíte si, že tento systém do budoucna bude fungovat i nadále? Nebo je zde možnost nějaké změny, když se ví, že není příliš efektivní?

„*Bohužel, asi bude dál.*“ Ačkoliv pan Hégr tento fakt pouze konstatoval, rozhodně se mu to neříkalo snadno a nad touto odpovědí chvíli zaváhal. Doplnil však, jak již bylo řečeno v průběhu rozhovoru, že školní praxe jsou nastaveny tak, aby se udržel chod školní restaurace Labyrint.

5.1.1 Shrnutí kvalitativního rozhovoru

Rozhovor byl veden v přátelském, avšak profesionálním duchu. Pan Hégr se snažil zodpovědět všechny otázky podle pravdy, ačkoliv to ne vždy bylo příjemné. V úvodu rozhovoru byl shrnut současný systém praxí, který je dle dotazovaného oproti dřívějšímu systému nevyhovující. Současný systém je nastaven zejména tak, aby se udržel chod školní restaurace i přes to, že praxe v této provozovně nejsou pro studenty dostačující. Problém tohoto systému praxí je zde uveden i z hlediska potenciálně jiných zaměstnavatelů, kteří nemohou zaměstnat studenta na týden, aby pak opět zaškoloval někoho jiného. To je v gastronomickém byznysu vcelku nemožné. Někteří studenti však mohou vykonávat praxi v Informačním centru Jeseník anebo ve školní kavárně. Pozice v této školní kavárně je jak praktická, tak i velice reálná a dokáže studenta doopravdy připravit pro jeho budoucí povolání.

Dotazovaný tvrdí, že cíl praxí na této odborné škole není pevně určen, ačkoliv se snaží především ukázat studentům prostředí restaurace a to jak vypadá profesionální kuchyně. Zpětnou vazbu v rámci praxí, vedoucí zjišťuje pouze minimálně a to náhodnými rozhovory se studenty. Co by opravdu studenty mohlo připravit na budoucí profesní život, je dle pana Hégra nabídka školních kurzů, kroužků a případných soutěží, při kterých si studenti upevňují získané znalosti a dovednosti. Naopak nabídku barmanského kurzu považuje za zajímavou, avšak pro profesní uplatnění nepříliš vhodnou, toto tvrzení dokládá názorem, že v dnešní době je jen malé procento studentů, kteří si stoupnou za opravdový koktejlový bar. Dotazovaný si není vědom, že by někdo opustil školu především kvůli praxím a dodává, že většinou jde o případy, kdy je problém v prospěchu či v nezájmu o původně vybraný obor.

5.2 Kvantitativní šetření

Vytvořené dotazníky zodpovědělo celkem 144 respondentů. Dotazníky obsahovaly dohromady 12 otázek a byly v nich obsaženy otázky uzavřené i otevřené. Ze získaných odpovědí byly vytvořeny tabulky pro lepší znázornění výsledků. Velice kladné pro toto šetření bylo i to, že většina respondentů se snažila vyplnit dotazníky celé a především dle pravdy.

Tabulka 4 znázorňuje kategorie respondentů. Z tabulky je patrné, že většina respondentů byla v průběhu sběru dotazníků studenty HŠVP. Pro lepší názornost je tabulka rozdělena na muže, ženy a poté následuje součet obou pohlaví. Takto zpracované odpovědi následně napomohly při zodpovídání výzkumných otázek.

Jedním z cílů práce je zjistit, zda studenti po skončení studia zůstávají i nadále ve svém oboru. Vypracované kvantitativní šetření zodpovědělo pět absolventů HŠVP Jeseník. Z těchto pěti respondentů tři pracují jako zaměstnanci v gastronomickém oboru, jeden v gastronomickém oboru podniká a pouze jeden pracuje mimo svůj zvolený obor. Toto zjištění ukazuje, že při tomto výzkumu po ukončení studia zůstává většina absolventů ve svém vystudovaném oboru.

Tabulka 4: Kategorie respondentů

Kategorie	Muži		Ženy		Celkem	
a) Student HŠVP 1. ročník	7	5%	28	19%	35	24%
b) Student HŠVP 2. ročník	10	7%	23	16%	33	23%
c) Student HŠVP 3. ročník	3	2%	17	12%	20	14%
d) Student HŠVP 4. ročník	20	14%	31	22%	51	35%
f) Zaměstnanec v gastronomickém oboru	2	1%	1	1%	3	2%
g) Zaměstnanec mimo gastronomický obor	0	0%	1	1%	1	1%
h) Podnikatel v gastronomickém oboru	1	1%	0	0%	1	1%
Celkem	43	30%	101	70%	144	100%

Zdroj: Vlastní

U tabulky 5 byl zjišťován důvod výběru studia na HŠVP Jeseník. U této otázky mohli respondenti volit více možností. Jako největším motivátorem byla respondenty zvolena nabídka mimoškolních aktivit, například nabídka kroužků, kurzů či zahraničních stáží. U žen lze pak vysledovat, že tato nabídka mimoškolních aktivit byla pro ně nejdůležitějším kritériem při výběru studia a předcházela zájmu o obor cestovní ruch, který byl až druhou nejčastější odpovědí. U mužů naopak je zájem o obor gastronomie primární a již zmiňovaná nabídka mimoškolních aktivit

je na druhém místě. Několik respondentů zde uvádělo i možnosti jiné a měli tak příležitost vyjádřit své vlastní názory ohledně motivace k výběru studia. Objevovaly se zde odpovědi- maturita, možnost odjet do zahraničí, přechod z jiné školy, obliba cizích jazyků, škola se nachází blízko bydliště a jedna respondentka také uvedla, že nevěděla kam jít.

Tabulka 5: Důvody pro výběr studia na HŠVP Jeseník

Důvod k výběru studia	Muži		Ženy		Celkem	
	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně
a) Zájem o obor gastronomie	17	7%	29	12%	46	19%
b) Zájem o obor cestovní ruch	9	4%	44	18%	53	21%
c) Snadné učivo	8	3%	3	1%	11	4%
d) Výuka s minimální matematikou	2	1%	21	8%	23	9%
e) Zajímavé vyučovací předměty	4	2%	7	3%	11	4%
f) Nabídka mimoškolních aktivit (kroužky, kurzy, zahraniční stáže)	15	6%	47	19%	62	25%
g) Kvůli okolí (rodiče, kamarádi, ...)	5	2%	21	8%	26	10%
h) Jiné	5	2%	11	4%	16	6%
Celkem	65	26%	183	74%	248	100%

Zdroj: Vlastní

Jak už bylo zmíněno v rozhovoru s odpovědným vedoucím za praxe Mgr. Kamilem Hégre, DiS., studenti vykonávají praxe ve školní restauraci Labyrint na pozicích kuchař nebo číšník. Dále mohou vykonávat praxi v Informačním centru Jeseník a ve školní kavárně na pozici baristy. Také si praxe vyhledávají studenti sami, a proto bylo vyplňováno mnoho odpovědí jako Jiné.

Tabulka 6 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda pro ně byla praxe v 1. ročníku na HŠVP přínosná. Z odpovědí je patrné, že praxe je pro studenty stále důležitá.

Respondenti, kteří volili odpovědi Ano a Spíše ano, pak udávali důvod přínosu takto: zlepšení jazykových schopností; získání zkušeností; pochopení a zdokonalení v oboru; naučení se spousty nových věcí; seznámení s provozem hotelu či restaurace v praxi; komunikace se zákazníkem; nácvik práce v plném provozu; poznávání lidí;

příprava do budoucí praxe; roznášení více talířů najednou; zdokonalení se ve vaření, poznání jiné země; osamostatnění; získání lepšího povědomí o spolupráci města bydliště s okolím; práce s kávovarem či práce v kolektivu. Jeden respondent dokonce uvedl, že se díky praxi přestal bát a zjistil, že ho obor baví. Velice zajímavý byl také názor, že praxe byla takový úvod do světa obsluhy (jak by to mělo vypadat), avšak v opravdové praxi to pak bohužel vypadá jinak. Ti, kteří volili odpovědi Spíše ne a Ne uvedli především takové důvody: praxe byla zbytečná, byli jsme spíše pomocnou silou; nerada obsluhuji; praxe a obor celkově není nic pro mě, nic nového jsem se nenaučil; vykonávala jsem práce, které znám už z domova; pouze jsme škrábali brambory a umývali nádobí; bylo tam špatné okolí (lidi), byla jsem znuděná a občas nebylo co dělat; praxe mě nebavila; pouze jsem roznášel pivo; nebo že praxe byla stereotypní. Bohužel většinu negativního přínosu vystihuje věta od studentky, která uvádí, že čekala, že se na praxi naučí víc vařit než umývat nádobí a škrábat brambory.

Tabulka 6: Přínos praxe

Odpovědi	Počet respondentů	
Ano	64	44%
Spíše ano	44	31%
Spíše ne	28	19%
Ne	8	6%
Celkem	144	100%

Zdroj: Vlastní

Na otázku o přínosu praxe navazovala otázka, zda měli respondenti chuť i nadále zůstat v oboru po ukončení praxe. Pro odpověď Ano bylo 59 respondentů a Spíše ano zvolilo 49, Spíše ne volilo 25 a Ne 10 respondentů. Ze získaných odpovědí je tedy patrné, že ti kteří kladně odpověděli na přínos praxe, měli i nadále chuť zůstat v oboru a naopak ti, kteří uváděli, že pro ně praxe přínosná nebyla, neměli ani chuť zůstat nadále v oboru.

Respondenti měli také označit důvody, proč chtějí či nechtějí zůstat v oboru a mohli zde vybrat i více možností. Jednotlivé důvody lze vidět podrobněji v tabulce 7 a tabulce 8.

Tabulka 7: Důvody pro setrvání v oboru

Důvody	Muži		Ženy		Celkem	
a) Zájem o obor	20	9%	39	18%	59	27%
b) Zručnost v daném oboru	11	5%	25	11%	36	17%
c) Dostačující finanční ohodnocení	5	2%	2	1%	7	3%
d) Práce v kolektivu	7	3%	31	14%	38	17%
e) Možnost práce s lidmi	6	3%	36	17%	42	19%
f) Možnost mluvit cizím jazykem	10	5%	24	11%	34	16%
g) Jiné	2	1%	0	0%	2	1%
Celkem	61	28%	157	72%	218	100%

Zdroj: Vlastní

Pro setrvání v oboru byl největším motivátorem zájem o obor a možnost práce s lidmi. Naopak respondenty, kteří zvolili opačnou možnost, odrazuje především nedostatečné finanční ohodnocení a nezájem o obor. I zde byly uvedeny důvody Jiné. Pro setrvání v oboru bylo uvedeno profesní uspokojení a to, že respondentce práce v oboru nevadí. Důvodem pro změnu oboru bylo především: zájem o jiný obor; nespokojenost pouze s prací u mytí nádobí a náročnost. Položku nutnost práce s lidmi u možnosti důvodů pro nezůstání v oboru nevybral žádný respondent, a proto není zaznamenána v tabulce 8.

Tabulka 8: Důvody pro opuštění oboru

Důvody	Muži		Ženy		Celkem	
a) Nezájem o obor	4	7%	13	24%	17	31%
b) Nešikovnost pro daný obor	1	2%	3	6%	4	7%
c) Nedostatečné finanční ohodnocení	6	11%	13	24%	19	35%
d) Dlouhá pracovní doba	1	2%	3	6%	4	7%
e) Nutnost práce v kolektivu	0	0%	1	2%	1	2%
f) Nutnost práce s lidmi	0	0%	0	0%	0	0%
g) Nutnost mluvit cizím jazykem	1	2%	2	4%	3	6%
h) Jiné	1	2%	5	9%	6	11%
Celkem	10	26%	37	74%	54	100%

Zdroj: Vlastní

V dotaznících byla také položena otázka, zda pro respondenty nastala změna po výkonu druhé praxe. Přesně polovina respondentů (72) uvedla, že pro ně změna nenastala a na obor pohlíželi stále stejně jako po výkonu první praxe. Důležité zde bylo, aby svůj výběr odůvodnili, a zde jsou některé odpovědi. „K tomuto oboru jsem vždy shlížel s láskou, tudíž už se můj vztah zlepšit nemohl, ale určitě mi otevřel nové náhledy na určité gastronomické jednotky.“ „Stále se opakující pracovní možnosti, opakující se věci ve studiu apod.“ „Obor má své klady i záporny, a pokud má člověk k němu vztah a trochu štěstí, může být i velmi lukrativní.“ „Tento obor mě nijak nenaplnuje.“ „Nechci pracovat jako číšnice.“ „Nuda, šed', práce.“ „Je to pořád stejné.“ „Baví mě to.“ „Hned po první praxi jsem zjistila, že se pro tento obor nehodím a ani po druhé praxi jsem svůj názor nezměnila.“ „Při obsluhování se stydím a při vaření se bojím, abych něco nepokazila.“ „Stále jsem na praxi v kuchyni, ale stejně nevařím.“

Změnu k lepšímu zaznamenalo 53 respondentů. Pro lepší názornost jsou uvedeny i zde vybrané odpovědi. „Byl jsem v Řecku, a uviděl jsem možnost jak lehce sehnat práci v zahraničí (nejen v Řecku).“ „Lepší pracovní místo brigádníka, nové poznatky, lepší komunikace.“ „Čím dál víc mě baví.“ „Praxe je lepší než výuka.“

„Už jsem si zvykla na provoz a lépe stihala.“ „Dobré finanční ohodnocení.“
 „Už se nedělalo pouze jen v kuchyni, zaměření se rozšířilo.“ „Našla jsem si vlastní práci, která mi dala hodně.“

Bohužel se v dotaznících objevily i odpovědi záporné, kdy se vztah k oboru po výkonu druhé praxe zhoršil a respondenti (13) začali na obor pohlížet hůře.
 „Praxe byla o ničem.“ „Důvod je ten, že jsem v každé práci poznala nějakého "vola" na vrchní pozici.“ „Pracovní podmínky.“ „Obor mám rád, ale školní praxe je o ničem.“

Jaký je nyní zájem o obor gastronomie či cestovní ruch u respondentů ukazuje tabulka 9. U této otázky jeden respondent odpověděl varianty 4 i 5 a jeden respondent neodpověděl vůbec, z těchto důvodů je v této tabulce uvedeno pouze 142 odpovědí. Na základě získaných dat lze říci, že se respondenti drželi střední, avšak kladné cesty, kdy na škále od 1- minimální až 6- veliký určilo nejvíc respondentů (48) možnost 4.

Tabulka 9: Zájem o obor gastronomie / cestovní ruch

Obliba	1	2	3	4	5	6	Celkem
Celkem	5	9	21	48	45	14	142
	4%	6%	15%	34%	32%	10%	100%

Zdroj: Vlastní

Na závěr byla položena studentům otázka týkající se jejich mimoškolního vzdělávání v prvním ročníku. Na tuto otázku uvedlo 38 respondentů Spíše ne a 33 Ne. Při uvedení odpovědi Ano (36) a Spíše ano (36) měli dotazovaní uvést z vybraných možností, jak se vzdělávají či vzdělávali mimoškolně v 1. ročníku, získané výsledky uvádí tabulka 10, ze které je patrné, že nejvíce se studenti vzdělávají mimoškolně sledováním odborných pořadů a četbou odborných časopisů či článků na internetu. U možnosti Jiné byly nejčastější odpovědi: formou brigády; zahraniční stáž v Lotyšsku; práce v kuchyni; práce jako číšník; jazykový pobyt v Anglii; nebo že respondent vaří doma.

Tabulka 10: Mimoškolní vzdělávání

Možnosti	Muži		Ženy		Celkem	
	absolutní počet	podíl (%)	absolutní počet	podíl (%)	absolutní počet	podíl (%)
a) Četba odborných časopisů, článků na internetu	8	8%	15	14%	23	22%
b) Sledování odborných pořadů	15	14%	19	18%	34	32%
c) Členství v oborové komunitě/asociaci	4	4%	3	3%	7	7%
d) Účast na kurzech, které škola nenabízí	7	7%	15	14%	22	21%
e) Jiné	4	4%	16	15%	20	19%
Celkem	38	36%	68	64%	106	100%

Zdroj: Vlastní

Na závěr dotazníku byl prostor pro vlastní vyjádření či připomínky. Získané odpovědi cituji. „*O obor se sice zajímám, ale VŠ chci zkusit v jiném oboru.*“ „*Školu jsem si užil, ale nutná vlastní iniciativa.*“ „*Tahle škola se mi hodně líbí, je tu sranda a dobří učitelé.*“ „*Dobrá škola.*“

5.2.1 Shrnutí kvantitativního šetření

Dotazníky vyplnilo celkem 144 respondentů z toho 43 mužů a 101 žen. Mezi respondenty byli studenti a absolventi HŠVP. Nejvíce odpovědí bylo sesbíráno ve 4. ročnících, nejméně pak ze strany absolventů. Při zjišťování důvodů studia na této škole bylo nejčastější odpovědí nabídka mimoškolních aktivit, jako jsou kurzy, kroužky či zahraniční stáže. Pro muže byl při výběru studia nejčastějším důvodem zájem o obor gastronomie, pro ženy již zmíněná nabídka mimoškolních aktivit. Mezi odpověďmi Jiné se nacházely především důvody jako maturita či přechod z jiné školy.

Na otázku o přínosu praxí v 1. ročníku odpovědělo 108 respondentů Ano nebo Spíše ano. To dokazuje, že studenti vnímají praxe spíše jako přínosné, především v získání zkušeností či zlepšení jazykových a komunikačních dovedností.

Ti dotazovaní, kteří volili odpovědi Ne a Spíše ne, udávali důvody, jako že praxe byla zbytečná či že šlo pouze o škrábání brambor a umývání nádobí. Studenti, kteří kladně zodpovídali přínos praxí, pak také kladně odpovídali na chuť zůstat i nadále v oboru (zejména kvůli zájmu o obor a možnosti práce s lidmi) a naopak studenti, kteří neshledávali v praxích žádný přínos, již neměli chuť pokračovat ve zvoleném oboru, hlavně kvůli nedostatečnému finančnímu ohodnocení. Po výkonu druhé praxe pro polovinu (72) respondentů žádná změna nenastala, 53 pociťovalo změnu k lepšímu a 13 respondentů začalo na obor pohlížet hůře. Zájem o obor gastronomie/cestovní ruch je na této škole stále vyšší. Na škále od 1- minimální až 6- veliký volilo 48 dotazovaných možnost 4. Mimoškolně se vzdělává 72 dotazovaných, nejčastěji sledováním odborných pořadů. Z pěti absolventů, kteří vyplnili tento dotazník, pracují čtyři i nadále ve vystudovaném oboru a to může dokazovat, že studenti i po ukončení školy nemění svůj dříve vybraný obor.

5.3 Zodpovězení výzkumných otázek

Výzkumné otázky byly zodpovězeny na základě kvalitativního i kvantitativního šetření. Hlavní otázka prováděného šetření se snažila vystihnout celé téma bakalářské práce, především však cíle, které byly hned na začátku určeny.

Bude odborná praxe studenta kladně motivovat a povede ho tato motivace k získání větší oblíbenosti vybraného zaměstnání?

Dle získaných výsledků praxe pomáhá studentům k lepší názornosti jejich zvoleného oboru. Získávají zde první zkušenosti s opravdovým provozem a ztrácí případný ostych z výkonu povolání. Lze tedy potvrdit, že praxe studenty kladně motivuje a studenti i po výkonu praxe mají stále chuť zůstat ve zvoleném oboru.

1. Budou si studium na HŠVP Jeseník vybírat zejména studenti se zájmem o obor gastronomie či studenti se zájmem o obor cestovní ruch?

Jak dokládá tabulka 5, studium na HŠVP Jeseník si dle celkového součtu žen i mužů vybírají studenti zejména kvůli zájmu o obor cestovní ruch. Pokud se ovšem výsledky rozdělí dle pohlaví, tak u skupiny mužů bylo nejčastější odpovědí zájem o obor gastronomie.

2. *Bude studium na HŠVP vybíráno zejména kvůli nabídce mimoškolních aktivit?*

Ano, podle tabulky 5 je nejčastějším důvodem ke studiu na HŠVP pro studenty nabídka mimoškolních aktivit. Pokud by se ovšem měla brát opět jen skupina mužů, tak hlavním důvodem k výběru, by byl zájem o obor gastronomie.

3. *Lze vidět zájem o obor gastronomie/cestovní ruch v 1. ročníku větší než ve 4. ročníku?*

Na otázku zájmu u oboru gastronomie či cestovní ruch studenti v 1. ročníku uváděli nejčastěji na škále od 1- minimální až 6- veliký možnost 5, avšak studenti 4. ročníku uváděli nejvíce možnost 4. Rozdíly mezi těmito hodnotami jsou příliš malé, avšak lze se přiklánět k názoru, že studenti v 1. ročníku mají o vybraný obor větší zájem.

4. *Budou studenti vnímat praxi v 1. ročníku jako přínosnou?*

Ano, studenti vnímají praxi v 1. ročníku jako přínosnou. Z 35 studentů zvolilo možnost Ano, praxe byla přínosná 18 respondentů, Spíše ano 11 a Spíše ne 6. Možnost Ne ne zvolil nikdo.

5. *Ztrácí studenti zájem o obor kvůli nedostatečnému finančnímu ohodnocení?*

Ano, dle tabulky 8 studenti, kteří již nechtěli dále zůstat v oboru po výkonu praxe, uváděli jako nejčastější argument právě zmiňované nedostatečné finanční ohodnocení.

6. *Nezmění se studentům po výkonu druhé praxe vztah k oboru?*

Studentům se po výkonu druhé praxe vztah k oboru může změnit. Jak dokládá kvalitativní šetření 72 respondentům se vztah k oboru nezměnil, avšak změnu k lepšímu zaznamenalo 53 respondentů, 13 začalo na obor pohlížet hůře. Zde tedy záleží na osobnosti studenta, jak druhou praxi vnímá.

7. *Budou se na HŠVP Jeseník studenti vzdělávat v oboru i mimoškolně?*

U této otázky nelze jednoznačně odpovědět. Podle získaných výsledků se mimoškolně vzdělává 72 respondentů a 71 se mimoškolně nevzdělává. Jeden respondent tuto otázku nezodpověděl.

8. *Studenti vzdělávající se i mimoškolně budou mít větší motivaci k zůstání v oboru?*

Ano. Při porovnání odpovědí u otázky o mimoškolním vzdělávání uváděli studenti, kteří volili odpovědi Ano a Spíše ano, celkem 72 respondentů, chuť zůstat i nadále v oboru v celkovém počtu 60 a nechut' zůstat v oboru 12 respondentů. Na základě získaných výsledků lze tedy říci, že pokud se student vzdělává mimoškolně, bude mít větší motivaci k setrvání ve zvoleném oboru než student, který se již nijak mimoškolně nevzdělává.

6 Závěr a doporučení

Z kvalitativního rozhovoru je zřejmé, že současné praxe na HŠVP Jeseník jsou krajně nedostačující. Dnešní systém nastavený pouze na udržení chodu školní provozovny Labyrint je pro studenty nevyhovující, a to zejména kvůli ztrátě možnosti najít si lepší či kvalitnější místo pro výkon praxe. Pokud chtějí studenti něco dokázat či získat kvalitnější praxi, je zde potřebná především vlastní iniciativa. Kladem této odborné školy je především nabídka mimoškolních aktivit, kdy jsou pořádány kroužky i kurzy z oboru baristiky, barmanství nebo sommeliérství. Přínosné jsou pro studenty také soutěže a to nejen školní, ale i celorepublikové, jako jsou soutěže v barmanství, baristice, finanční gramotnosti či ve zdravém životním stylu. Negativa této školy vidím především v malém zájmu o zlepšení nebo zkvalitnění praxí, dle Mgr. Kamila Hégra, DiS, zde není určen žádný cíl praxí či alespoň nástin toho, co by měl student při výkonu zvládat a po skončení praxe ovládat. Také zde dle pana Hégra není zjišťována zpětná vazba od studentů o spokojenosti či kvalitě praxe.

Kvantitativní dotazníky ukázaly, že na tuto školu se studenti hlásí zejména kvůli nabídce mimoškolních aktivit a zájmu o obory gastronomie a cestovní ruch. Pro studenty nebyla důležitá při výběru studia kritéria jako zajímavé vyučovací předměty či snadnost učiva. I přes nedostatky, považují studenti praxi v 1. ročníku za přínosnou především kvůli získání potřebných zkušeností, poznání nových lidí a seznámení se s provozem restaurací, hotelů či informačních center. Pro menší část studentů praxe přínosné nebyly kvůli jejich zbytečnosti či z toho důvodu, že studenti byli pouze pomocnou silou, která především škrábe zeleninu a umývá nádobí. Další otázka potvrdila i fakt, že studenti, kteří považovali praxe za přínosné, mají chuť pokračovat i nadále v oboru, zejména kvůli zájmu o obor a možnosti práce s lidmi. Naopak studenti, kteří praxi získanou v rámci studia označili jako nepřínosnou, chuť zůstat v oboru již nemají, hlavně z důvodu nedostatečného finančního ohodnocení a nezájmu o obor. Po výkonu druhé praxe byli respondenti, kteří žádnou změnu nezaznamenali, ti, kteří změnu zaznamenali k lepšímu, a pak zde byli i ti dotazovaní, kteří po výkonu druhé praxe zaznamenali změnu k horšímu.

Při zjišťování momentálního zájmu o zvolený obor gastronomie nebo cestovní ruch odpovídala velká část respondentů velice kladně. Dotazovaní také v šetření uvedli, že se vzdělávají mimoškolně, především se jedná o sledování odborných pořadů. Členství v odborné komunitě či asociaci zahrlo pouze 7 respondentů ze 144 dotazovaných, ačkoliv takové členství může přinést mnoho výhod a potenciální pracovní nabídky.

Z hlediska doporučení bych zejména zvažila kvalitu nabízené praxe ve školní provozovně Labyrint, přičemž bych navrhovala učinit potřebné kroky pro zajištění adekvátnějších míst pro výkon praxe, či alespoň zlepšení podmínek pro získání potřebných dovedností. Zejména je třeba umožnit studentům větší zapojení do skutečného provozu. Toto doporučení spadá ovšem do dlouhodobějších cílů. Z krátkodobého hlediska bych primárně doporučovala klást větší důraz na zpětnou vazbu od studentů po absolvování jejich praxe. Tato evaluace by mohla škole napomoci k většímu porozumění potřebám studentů. Na základě získaných výsledků lze také usuzovat, že by studenti uvítali větší možnost vykonávat praxi v provozovnách souvisejících s cestovním ruchem. V dnešní době je pro studenty velice důležitá vlastní iniciativa při získávání zkušeností, z tohoto hlediska by bylo dobré studenty více motivovat a vysvětlit jim důležitost praxe pro jejich budoucí profesní život.

Osobně jsem na této škole absolvovala praxi na pozici číšník ve zmiňované školní provozovně Labyrint, během studia (mezi lety 2007 – 2011), a mohu říci, že již tehdy byla praxe nedostačující a neměla zrovna nejlepší pověst. Což je jedním z důvodů výběru tématu bakalářské práce, abych mohla porovnat, jak se HŠVP za uplynulé tři roky vypořádala s touto nedostatečnou kvalitou. Dle výsledků mých zjištění tato škola nezaznamenala příliš velký posun. Jako posun k lepšímu vidím rozšíření možností, výkonu praxe o Informační centrum Jeseník a školní kavárnu, kde student získá opravdové zkušenosti, které si může s sebou vzít do profesního života. Zpracování této bakalářské práce pro mě bylo zajímavou zkušeností a osobním přínosem. Měla jsem možnost zabývat se oborem, kterému se chci v budoucnu věnovat, a vnést do práce poznatky nabyté vlastní zkušeností. Byla jsem tak schopná porovnat změny, kterými tato škola k dnešnímu dni prošla.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

BEDRNOVÁ, E. a kol. *Management osobního rozvoje: duševní hygiena, sebeřízení a efektivní životní styl*. Praha: Management Press, 2009. ISBN 978-80-7261-198-0.

FARKOVÁ, M. *Dospělost a její variabilita*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2480-5.

KOLÁŘ, Z. A kol. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.

KREJČOVÁ, L. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3474-3.

PRŮCHA, J., ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E. A MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, I. . *Základy pedagogiky*. Praha: Vydavatelství VŠCHT Praha, 2008. ISBN 978-80-7080-690-6.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VENDEL, Š. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9.

VOTAVA, J.. *Úvod do pedagogiky: (ianua scholae reserata)*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Institut vzdělávání a poradenství, 2011. ISBN 978-80-213-2229-5.

Zákon č. 179/2006 sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Elektronické dokumenty

Český statistický úřad. *Klasifikace, číselníky: klasifikace: Mezinárodní klasifikace vzdělání (ISCED97)* [online]. 26. 2. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_klasifikace_ve_vzdelani_\(isced97\)](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_klasifikace_ve_vzdelani_(isced97))

Hotelová škola Vincenze Priessnitze Jeseník [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.hotelovkajes.cz/index.html>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Dokumenty: Zákony* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakony>

O městě: Základní údaje, počet obyvatel, poloha. In: *Jeseník* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.jesenik.org/obcan/37935-o-meste.html>

Seznam příloh

Příloha 1: Ukázka dotazníku

Přílohy

Příloha 1: Ukázka dotazníku

Dotazník k bakalářské práci

Vážení respondenti,
jmenuji se Zuzana Pavlíčková a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze. Studuji obor Poradenství v odborném vzdělávání a v rámci mé bakalářské práce provádím šetření na téma průběh profesní socializace během počátečního odborného vzdělávání. Problematika se zabývá především studenty a absolventy Hotelové školy Vincenze Priessnitz v Jeseníku. Pokud jste v 3. nebo 4. ročníku na HŠVP nebo již HŠVP Jeseník nestudujete, vyplňte dotazník dle Vašich zkušeností z praxe v 1. nebo 2. ročníku. Šetření je přísně důvěrné a Vaše odpovědi budou zcela anonymní. Vyplnění dotazníku zabere asi 10 minut.

Děkuji za Váš čas a za spolupráci.

1. Pohlaví dotazovaného:

- a) Žena
- b) Muž

2. Uveďte věk:

3. Jaký je Váš současný status:

- a) Student HŠVP 1. ročník
- b) Student HŠVP 2. ročník
- c) Student HŠVP 3. ročník
- d) Student HŠVP 4. ročník
- e) Student VŠ
- f) Zaměstnanec v gastronomickém oboru
- g) Zaměstnanec mimo gastronomický obor: (uveďte)
- h) Podnikatel v gastronomickém oboru
- i) Podnikatel mimo gastronomický obor: (uveďte)
- j) Nezaměstnaný

4. Váš důvod výběru studia na HŠVP Jeseník: (lze zvolit více možností)

- a) Zájem o obor gastronomie
- b) Zájem o obor cestovní ruch
- c) Snadné učivo
- d) Výuka s minimální matematikou
- e) Zajímavé vyučovací předměty
- f) Nabídka mimoškolních aktivit (kroužky, kurzy, zahraniční stáže)
- g) Kvůli okolí (rodiče, kamarádi, ...)
- h) jiné

5. **Kde jste vykonávali praxi v 1. ročníku HŠVP:** (zvolte 1 odpověď)

- a) Školní restaurace Labyrint - pozice číšník
- b) Školní restaurace Labyrint - pozice kuchař
- c) Školní kavárna - pozice barista
- d) IC Jeseník
- e) Jiné – prosím vypište místo a pozici:

.....

6. **Byla pro Vás praxe přínosná** (zvolte 1 odpověď):

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

7. **Uveďte, v čem pro Vás praxe byla / nebyla přínosná:**

.....

8. **Po ukončení praxe jste měl/a chuť zůstat i nadále v oboru?**

(zvolte 1 odpověď)

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

8.1. **Při zvolení položek Ano a Spíše ano uveďte důvod:**

(Ize zvolit více položek)

- a) Zájem o obor
- b) Zručnost v daném oboru
- c) Dostačující finanční ohodnocení
- d) Práce v kolektivu
- e) Možnost práce s lidmi
- f) Možnost mluvit cizím jazykem
- g) jiné

.....

8.2. **Při zvolení položek Spíše ne a Ne uveďte důvod:**

(Ize zvolit více položek)

- a) Nezájem o obor
- b) Nešikovnost pro daný obor
- c) Nedostatečné finanční ohodnocení
- d) Dlouhá pracovní doba
- e) Nutnost práce v kolektivu
- f) Nutnost práce s lidmi
- g) Nutnost mluvit cizím jazykem
- h) Jiné

9. Změnil se Váš vztah k oboru po výkonu 2. praxe?

- a) Ano, na obor jsem začal/a pohlížet lépe
- b) Ano, na obor jsem začal/a pohlížet hůře
- c) Ne, na obor jsem pohlížel/a stále stejně jako po výkonu 1. praxe

9.1. Svůj výběr odůvodněte:

.....

10. Jaký je nyní Váš zájem o obor gastronomie / cestovní ruch:

(1 – minimální, 6 – veliký)

1 2 3 4 5 6

11. Vzděláváte se či vzdělávali jste se v 1. ročníku v oboru i mimoškolně?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

11.1. Při zvolení možností Ano a Spíše ano uveďte jak: (lze zvolit více možností)

- a) Četba odborných časopisů, článků na internetu
- b) Sledování odborných pořadů
- c) Členství v oborové komunitě/asociaci
- d) Účast na kurzech, které škola nenabízí
- e) jiné:

12. Prostor pro vlastní vyjádření, připomínky, ...

.....
.....

Ještě jednou velmi děkuji za Váš čas a za vyplnění dotazníku.